

Brussel, 9.12.2022
COM(2022) 705 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD,
HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN
DE REGIO'S**

betreffende de uitvoering van de macroregionale strategieën van de EU

{SWD(2022) 397 final}

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

betreffende de uitvoering van de macroregionale strategieën van de EU

1. INLEIDING

De macroregionale strategieën (MRS'en) van de EU zijn beleidskaders die zijn opgezet door EU-lidstaten en niet-EU-landen binnen een bepaald geografisch gebied. Met deze kaders worden gezamenlijke uitdagingen aangepakt en kansen benut door gedeelde doelstellingen voor de lange termijn vast te stellen, zoals “de Oostzee redden”. Anders dan bij klassieke projecten in de traditionele financieringsprogramma's van de Commissie ligt de focus bij MRS'en niet op eenmalige activiteiten met een vooraf bepaalde begin- en einddatum. MRS'en zijn in wezen samenwerkingskaders waarmee netwerken van belanghebbenden tot stand worden gebracht die een transnationaal, sectoroverschrijdend mozaïek van deskundigheid vormen met potentieel voor meer samenwerking, waarde- en welvaartscreatie. Zij hebben tot doel de institutionele capaciteit te vergroten zodat innovatieve en inclusieve diensten kunnen worden gecreëerd die burgers en belanghebbenden meer mogelijkheden bieden en aldus actief bijdragen aan de ontwikkeling van welvarende en open macroregio's op de middellange tot lange termijn.

Met de MRS'en worden vraagstukken behandeld waarvoor verschillende landen moeten samenwerken op basis van een sectoroverschrijdende en meerlagige governanceaanpak. Dankzij de MRS'en wordt de identiteit van hun gebieden sterker afgetekend en tegelijkertijd de verantwoordelijkheid en actieve betrokkenheid van de burgers vergroot. De “zachte” samenwerking in het kader van een MRS is een pluspunt, omdat daardoor oplossingen mogelijk worden die vaak moeilijk te verwezenlijken zijn in een meer geformaliseerde context die wordt gekenmerkt door concurrerende nationale belangen. Zo hebben de MRS'en kunnen bijdragen aan de sanering van de Oostzee en aan de betere bevaarbaarheid van de Donau dankzij het herstel en onderhoud van vaarwegen, hebben zij de voorwaarden kunnen scheppen voor de ontwikkeling van waterstof als alternatieve groene brandstof in het Alpengebied, en de Adriatische en Ionische regio kunnen versterken als toeristische topbestemming.

De MRS'en bevorderen ook de uitvoering van belangrijke Europese beleidsinitiatieven op hun grondgebied door deze af te stemmen op en te coördineren met regionale en lokale initiatieven. Evenzo geven de MRS'en een territoriale dimensie aan de groene, digitale en sociale transitie, onder meer door de gevolgen van de oorlog in Oekraïne en het herstel na de pandemie aan te pakken. Tot slot krijgen Oekraïne, Moldavië, de landen van de Westelijke Balkan en andere landen die tot de Europese Unie willen toetreden, dankzij de MRS'en een goed beeld van hoe de EU werkt.

Bij de vier MRS'en zijn 19 EU-lidstaten en 10 niet-EU-landen betrokken. Het betreft de volgende MRS'en:

- de EU-strategie voor het Oostzeegebied (EUSBSR, 2009);
- de EU-strategie voor het Donaugebied (EUSDR, 2011);
- de EU-strategie voor de Adriatische en Ionische regio (Eusair, 2014); en
- de EU-strategie voor het Alpengebied (EUSALP, 2016).

Zoals door de Raad gevraagd¹, publiceert de Commissie sinds 2016 elke twee jaar een verslag over de uitvoering van de vier MRS'en. Dit is het vierde verslag, dat betrekking heeft op de periode van medio 2020 tot medio 2022. In het verslag worden de stand van zaken en de voortgang bij de uitvoering van de MRS'en beoordeeld en toekomstige stappen onderzocht. Het verslag gaat vergezeld van een werkdocument van de diensten van de Commissie (SWD), waarin specifieke informatie over elke MRS wordt verstrekt. Beide documenten zijn hoofdzakelijk gebaseerd op bijdragen van de nationale en thematische coördinatoren van de MRS'en ("belangrijkste uitvoerders van de MRS'en") en deskundigen. De eerste drie verslagen werden gevolgd door conclusies van de Raad waarin de belangrijkste prioritaire gebieden voor de lidstaten werden aangegeven.

De MRS'en worden uitgevoerd in een politieke context waarin de Europese Green Deal en de digitale transitie nieuwe strategische krachtlijnen voor de Europese Unie uitzetten. Van alle MRS'en wordt verwacht dat zij op deze gebieden resultaten boeken, alsook op het gebied van integratie van het maatschappelijk middenveld en de jongeren, met name in het kader van het Europees Jaar van de jeugd 2022.

Dit verslag wordt gepubliceerd in een tijd dat Europa opnieuw wordt geteisterd door oorlog. De niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde militaire agressie van Rusland tegen Oekraïne, het land dat momenteel het voorzitterschap van de EUSDR bekleedt, heeft de hele wereld geschokt. De gevolgen van deze oorlog, waaronder — maar niet uitsluitend — de instroom van vluchtelingen en de energieonzekerheid, zullen de komende jaren hoog op de agenda blijven staan. Daarbij komt nog een nooit eerder geziene pandemie, die nog niet voorbij is en zware economische, budgettaire en sociale gevolgen heeft waarmee de belanghebbenden uit de MRS'en in heel Europa en daarbuiten nog altijd worstelen.

2. THEMATISCHE PRIORITEITEN ONDER IMPULS VAN DE GROENE EN DE DIGITALE TRANSITIE

De MRS'en zetten zich sterk in voor de Europese Green Deal met een sectoroverschrijdende aanpak op basis van multilevel governance en een brede betrokkenheid van belanghebbenden. Daarnaast vergemakkelijken zij de deelname van de landen van de Westelijke Balkan en andere kandidaat-lidstaten aan dit initiatief en aan aanverwante initiatieven zoals de groene agenda voor de Westelijke Balkan. Met name in de herziene actieplannen van de EUSBSR (2021) en de EUSDR (2020) werden de strategieën in grotere mate afgestemd op de Europese Green Deal. In belangrijke strategische documenten in verband met de Europese Green Deal, die zelfs verder gaan dan de Europese Green Deal, wordt expliciet verwezen naar de bijdrage van de MRS'en.

In de mededeling van de Commissie van 2021 over een nieuwe aanpak voor een duurzame blauwe economie in de EU² wordt ook specifiek verwezen naar de rol van de MRS'en en het proces om MRS'en te integreren in de nationale programmering van EU-fondsen. Dit is met name relevant voor MRS'en met een sterke maritieme dimensie. Hetzelfde geldt voor de EU-strategie inzake hernieuwbare offshore-energie³ en het REPowerEU-plan⁴. In de EU-strategie inzake hernieuwbare offshore-energie wordt uiteengezet dat de regionale samenwerking via

¹ Conclusies van de Raad over de EU-strategie voor het Alpengebied (EUSALP), punt 32: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/eusalp_council_conclusions_27112015.pdf

² COM(2021) 240 final.

³ https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/offshore-renewable-energy_en

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/repowereu-affordable-secure-and-sustainable-energy-europe_nl

MRS'en moet worden versterkt om de grootschalige planning en uitrol van hernieuwbare offshore-energie te doen slagen⁵. In het REPowerEU-plan⁶ wordt erkenning gegeven aan de rol van MRS'en bij het bevorderen van samenwerking bij investeringen in waterstofinfrastructuur.

De MRS'en hebben al voor belangrijke resultaten gezorgd in strategische sectoren die verband houden met de actie "schone, betaalbare en zekere energie"⁷ in het kader van de Europese Green Deal. Zo is in het Oostzeegebied⁸ een professioneel netwerk opgezet en zijn fora georganiseerd voor kennisuitwisseling en geavanceerd interdisciplinair onderzoek naar manieren om offshore-windenergie te optimaliseren⁹. In het Alpengebied zijn de voorwaarden gecreëerd voor gecoördineerde investeringen op het gebied van waterstof¹⁰ en voor het Donaugebied¹¹ is een vergelijkende beoordeling van de nationale energie- en klimaatplannen uitgevoerd¹². De MRS'en hebben het gebruik van elektrische voertuigen in de bestaande regionale en lokale vervoerssystemen in de Adriatische en Ionische regio bevorderd¹³.

De groene en de digitale transitie zijn met elkaar verbonden en de MRS'en hebben met name bij de digitale transitie een belangrijke rol gespeeld door de uitvoering van de Europese digitale strategie te ondersteunen. Zowel in de EUSBSR als in de EUSDR is digitale transformatie een horizontale doelstelling. Mensen elektronisch met elkaar in contact brengen en de toegankelijkheid van openbare diensten vanuit afgelegen gebieden verbeteren staan centraal in de EUSALP. Innovatie en digitale transformatie behoorden tot de thematische prioriteiten van het Slowaakse voorzitterschap van de EUSDR in 2021.

Daardoor hebben de MRS'en verschillende innovatieve projecten en benaderingen op dit gebied kunnen ontwikkelen. De EUSBSR heeft de eco-efficiëntie in de maritieme sector in de Oostzee vergroot door digitale oplossingen uit te werken en te testen die gezamenlijk door eindgebruikers uit de sector en onderzoeksorganisaties waren ontwikkeld¹⁴. De EUSDR heeft een belangrijke rol gespeeld in het verminderen van de administratieve rompslomp voor de scheepvaartsector door geharmoniseerde en gedigitaliseerde controledocumenten in te voeren. Zij heeft ook de transnationale samenwerking tussen scholen bevorderd om de digitale vaardigheden van leerkrachten in het Donaugebied te verbeteren¹⁵. De Eusair heeft de ontwikkeling van een netwerk van duurzame toeristische bedrijven en clusters in de Adriatisch-Ionische regio ondersteund. Het netwerk heeft tot doel het milieubeheer- en milieuauditsysteem van de Unie (EMAS), het Europees systeem van toerisme-indicatoren voor een duurzaam beheer van bestemmingen (ETIS) en andere groene (duurzame) certificeringsregelingen toe te passen en uit te voeren. Tot slot heeft de EUSALP de aanzet gegeven tot de slimme digitale transitie van Alpendorpen¹⁶. Deze steun voor

⁵ COM(2020) 741 final - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0741&from=EN>

⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_22_3131

⁷ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/energy-and-green-deal_nl

⁸ <http://www.baltic-integrid.eu/>

⁹ <http://www.baltic-integrid.eu/>

¹⁰ <https://www.alpine-region.eu/news/financial-dialogue-networks-workshop-taking-embedding-process-one-step-further>

¹¹ [NECP Danube Region REKK 2020 final 0215logo.pdf \(danube-region.eu\)](#)

¹² [NECP Danube Region REKK 2020 final 0215logo.pdf \(danube-region.eu\)](#)

¹³ <https://enermob.adrioninterreg.eu/>

¹⁴ <https://ecoprodiigi.eu/>

¹⁵ <https://peopleandskills.danube-region.eu/events/online-thematic-conference-school-cooperation-in-the-danube-region/>

¹⁶ <https://www.alpine-space.org/projects/smartvillages/en/home>

plattelandsgemeenschappen benadrukt zowel de territoriale dimensie van de MRS'en als de sociale dimensie van digitalisering door digitale diensten en instrumenten te verstrekken aan sociale groepen die daar niet gemakkelijk toegang toe hebben.

Voorbeelden van projecten en processen

*De Oostzee behoort tot de meest vervuilde wateren van Europa en “de zee redden” is een belangrijke doelstelling van de EUSBSR. Bij het **BEST-project**¹⁷ (**Better Efficiency for industrial Sewage Treatment**) zijn zowel de eutrofiëring als de risico's van gevaarlijke stoffen aangepakt door de zuivering van industrieel afvalwater in het Oostzeegebied te verbeteren. Een betere voorzuivering van het afvalwater bij Latvijas Piens, een zuivel- en kaasfabriek in Letland, heeft gezorgd voor betere zuiveringsresultaten in de nabijgelegen gemeentelijke waterzuiveringsinstallatie. De gemeente Doruchów (Polen) heeft een nieuwe voorzuiveringslijn voor industrieel afvalwater aangelegd die eutrofiëring helpt voorkomen.*

*Universiteiten en onderzoeks- en innovatiecentra zijn essentiële actoren van territoriale ontwikkeling om de toepassing van duurzame modellen te vergemakkelijken en de uitvoering van de Europese Green Deal in het Alpengebied te bevorderen. De EUSALP ondersteunt **de oprichting van een alliantie/netwerk van universiteiten in het Alpengebied** door universiteiten uit zes EUSALP-landen aan te duiden¹⁸.*

3. MEER AANDACHT VOOR SOCIALE VERANDERING, WAARONDER DE GEVOLGEN VAN DE OORLOG IN OEKRAÏNE

Tegelijk met de groene en de digitale transitie is er ook een sociale transitie aan de gang. De Europese arbeidsmarkt ondergaat ingrijpende veranderingen door technologische ontwikkelingen, globalisering en een streven naar rationalisering, waardoor een vraag naar nieuwe vaardigheden, snelle aanpassing en grotere veerkracht ontstaat, terwijl veel traditionele beroepen terrein verliezen. Demografische veranderingen, de pandemie, de instroom van vluchtelingen en een algemene trend waarbij de polarisatie in de Europese samenlevingen toeneemt, met haarden van armoede en sociale uitsluiting, maken allemaal deel uit van deze sociale transitie. In dit proces kunnen de MRS'en belanghebbenden op alle niveaus mobiliseren om er mee voor te zorgen dat niemand achterblijft.

In de EUSDR wordt sociale innovatie gestimuleerd via het initiatief “Social Entrepreneurship Education and Development Hub (SI PLUS)”. Het project “Baltic Sea Labour Forum for Sustainable Working Life”¹⁹ gaat in op demografische uitdagingen en bevordert actief ouder worden en een leven lang leren in de EUSBSR. De strategie voor sociale innovatie in het Alpengebied heeft tot doel een nieuwe visie op sociale innovatie te ontwikkelen om het innovatievermogen van de EUSALP-regio's te vergroten door in te spelen op nieuwe uitdagingen. De Eusair heeft investeringen in vaardigheden en onderwijs voor een duurzamere blauwe economie in de Adriatisch- Ionische regio bevorderd. Daarin werden beroeps- en ondernemersvaardigheden en -opleiding aangemerkt als belangrijkste prioriteiten in een vlaggenschipinitiatief, DES_AIR, in het kader van de pijler duurzaam toerisme.

Oorlogsvluchtelingen uit Oekraïne zoeken overal in Europa een veilig toevluchtsoord. Dit vraagt in de vier MRS'en om maatregelen. De EUSBSR en de EUSDR worden in het bijzonder geraakt door de extra druk op de gezondheidszorg- en sociale stelsels die ook al door de pandemie zijn getroffen. Veel MRS-belanghebbenden helpen vluchtelingen en

¹⁷ <https://bestbalticproject.eu/>

¹⁸ <https://www.alpine-region.eu/news/AG1-workshop-2022-with-26-alpine-universities>

¹⁹ <https://bslf.eu/sustainable-working-life/>

ondersteunen initiatieven op het gebied van humanitaire hulp. De laatste tijd ligt de nadruk bij deze MRS-activiteiten op de integratie van Oekraïense vluchtelingen en op de totstandbrenging van veilige goederencorridors.

Ook de pandemie is niet zonder negatieve gevolgen gebleven voor de landen die aan de MRS'en deelnemen. Positief is wel dat zij heeft geleid tot nieuwe manieren van werken, nieuwe initiatieven heeft gestimuleerd, zoals innovatieclusters om kmo's te helpen zich aan de nieuwe post-COVID-omstandigheden aan te passen, een verschuiving naar duurzamer toerisme in de hand heeft gewerkt en de digitalisering van de arbeidsmarkt heeft bevorderd.

Voorbeelden van projecten en processen

De leden van de stuurgroep van het beleidsterrein Veiligheid van de EUSBSR — van wie de meesten afkomstig zijn van instanties voor burgerbescherming in het Oostzeegebied — hebben hun ervaringen met het verzamelen en verdelen van hulp aan Oekraïne gedeeld en hebben ingespeeld op nieuwe behoeften aan uitrusting zoals brandweerwagens. In prioritair gebied 10 van de EUSDR (institutionele capaciteit en samenwerking) zijn de netwerken van maatschappelijke organisaties benut om initiatieven te coördineren ter ondersteuning van mensen in Oekraïne en Oekraïense oorlogsvluchtelingen.

4. MEER COHESIE EN PLAATSGEBONDEN ONTWIKKELING

Alle vier de MRS'en zijn goed afgestemd op de algemene doelstelling van het cohesiebeleid om bij te dragen tot de versterking van de economische, sociale en territoriale samenhang in de Europese Unie en onevenwichtigheden tussen landen en regio's te corrigeren.

Een toegevoegde waarde van de strategieën is dat zij een plaatsgebonden benadering van het cohesiebeleid tot stand brengen door initiatieven te ondersteunen die op lokaal en regionaal niveau ontstaan en baat kunnen hebben bij samenwerking op macroregionaal niveau. In de vier MRS'en slaat een breed scala aan processen en projecten momenteel de brug tussen lokale en regionale acties en Europese beleidsprioriteiten. Daarbij gaat het onder andere over initiatieven om risico's op het gebied van klimaatverandering te beheersen door i) interactie tussen lokale overheden en nationale instanties voor burgerbescherming mogelijk te maken²⁰, ii) digitalisering te gebruiken om natuurlijke belemmeringen te overwinnen en de veerkracht van berg- en plattelanddorpen te vergroten²¹, en iii) kleinschalige territoriale merken in de agrovoedingssector te creëren²². De uitgevoerde activiteiten hebben bijgedragen tot participatieve en bottom-upbenaderingen ter ondersteuning van i) ondernemerschap²³, ii) transnationale clusters en digitale-innovatiehubs²⁴, en iii) gelijkheid van vrouwen en mannen op het gebied van innovatie en ondernemerschap²⁵.

Deze resultaten zijn veelbelovend, maar de MRS'en kunnen hun rol nog verder vergroten, met name door de band met het lokale niveau te versterken.

5. PARTNERSCHAP — HAND IN HAND MET DE MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES, DE LOKALE BELANGHEBBENDEN EN DE JONGEREN

²⁰ <https://www.cascade-bsr.eu/toolbox>

²¹ <https://www.alpine-region.eu/publications/smart-villages-using-potential-digitization-alpine-villages>

²² <https://www.alpine-region.eu/mapping-territorial-brands>

²³ <https://www.zsi.at/en/object/project/5803>

²⁴ <https://inerrant.italy-albania-montenegro.eu/>

²⁵ <http://www.balticsearegion.org/web/page.aspx?refid=134>

Zoals uiteengezet in het MRS-overschrijdende schaduwrapport²⁶, dat is gecoördineerd door het in Boedapest gevestigde European House, leveren maatschappelijke organisaties een wezenlijke bijdrage aan betere besluitvorming, in het bijzonder door lokale en regionale gemeenschappen dichter bij de MRS'ën te brengen.

Zowel in de Eusair als de EUSDR wordt het maatschappelijk middenveld bij de governance betrokken via platformen voor participatieve planning, maatschappelijk opbouwwerk en empowerment. In de Eusair vertegenwoordigen het forum van de Adriatische en Ionische kamers van koophandel (Forum AIC)²⁷, het forum van de Adriatische en Ionische steden (FAIC)²⁸ en de vereniging van universiteiten uit de Adriatische en Ionische regio (Uniadrion)²⁹ een netwerk van meer dan 120 organen en instellingen. In de EUSDR bestaan de platformen van het maatschappelijk middenveld onder andere uit het Danube Civil Society Forum³⁰ (DCSF) met zijn werkgroep, het Danube Local Actors Platform (D-LAP), DANET — Danube Networkers for Europe³¹ en het European House dat het schaduwrapport coördineert.

De belanghebbenden van de EUSALP zijn van meet af aan bij het proces betrokken en het maatschappelijk middenveld speelt een steeds grotere rol bij de uitvoering van de strategie. In verschillende actiegroepen zijn vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties actief en het maatschappelijk middenveld is ook betrokken bij verschillende evenementen van actiegroepen. Maatschappelijke organisaties spelen ook een rol in de EUSBSR. Zij zijn bijzonder actief op de beleidsterreinen onderwijs, cultuur, gezondheid en toerisme.

Voorbeelden van projecten en processen

Tijdens de participatiedagen voor de Donaustrategie³², die tegelijk met het jaarlijkse forum van de EUSDR worden georganiseerd, komen vertegenwoordigers van lokale, regionale en nationale overheden, het maatschappelijk middenveld, de EU, het EUSDR-bestuur en andere belanghebbenden van de EUSDR bijeen. Het doel van deze dagen is het vertrouwen tussen publieke en private belanghebbenden te versterken en samen duurzame oplossingen voor regionale ontwikkeling in het Donaugebied uit te werken. Tijdens de editie van 2021 werd bekeken wat de voorwaarden voor mensgerichte digitalisering zijn en waarom die zo belangrijk zijn.

Alle MRS'ën erkennen dat het belangrijk is jongeren bij hun governance te betrekken en meer in het algemeen jongeren te bereiken, hen mondiger te maken en hen de mogelijkheid te bieden activiteiten te organiseren waarin hun belangen en zorgen centraal staan. Het jaar 2020 markeerde de lancering van het jongerenmanifest voor Interreg³³. De afgelopen jaren hebben alle vier de MRS'ën jongeren uitgenodigd op hun jaarlijkse fora om actief deel te nemen aan debatten met besluitvormers. Er zijn meer inspanningen geleverd om jongeren te integreren met het oog op het Europees Jaar van de jeugd in 2022.

²⁶ <https://europeanhouse.hu/the-shadow-report/>

²⁷ <https://www.forumaic.org/?lang=en>

²⁸ <https://www.faic.eu/en/home-e/>

²⁹ <https://www.uniadrion.net/>

³⁰ <https://dcsf.danubestrategy.eu/>

³¹ <http://www.foragenetwork.eu/database/item/702-danet-danube-networkers-for-europe/DANET%20-%20Danube%20Networkers%20for%20Europe>

³² <https://capacitycooperation.danube-region.eu/participation-day/>

³³ [Manifest voor en door jongeren over de vormgeving van het Europees samenwerkingsbeleid](#), oktober 2020.

De EUSALP is een koploper op het gebied van de inclusie van jongeren en was in 2021 de eerste MRS die een Jeugdraad oprichtte. Hierdoor worden jongeren niet alleen betrokken bij de governance van de strategie, maar ook bij de voorbereiding en uitvoering van activiteiten die van belang zijn voor de hele macroregio. Daarnaast zijn jongeren en bestaande jongerenorganisaties betrokken bij de jaarlijkse wedstrijd “Pitch your project”³⁴, het programma van zomerkampen van de EUSALP en het toekomstige participatieve onlineplatform.

De EUSDR heeft besloten de Jeugdraad voor het Donaugebied en het Netwerk van jongerenorganisaties (DYC) op te richten. Het zal worden opgenomen in de governancestructuur van de EUSDR, met als taak de belangrijkste besluitvormingsorganen te adviseren over alle relevante onderwerpen. Daarnaast ondersteunt de EUSDR jongeren door middel van jaarlijkse evenementen, zoals het Young Bled Strategic Forum³⁵.

Bij de EUSBSR worden jongeren betrokken via het Baltic Sea Youth Forum (BSYP)³⁶. Uit de ervaringen met de Baltic Sea Youth Camps 2020 blijkt dat het BSYP verder moet worden geïnstitutionaliseerd en dat de betrokkenheid van jongeren op alle beleidsterreinen van de EUSBSR moet worden gecoördineerd. Ook bij de Eusair staan jongeren hoog op de agenda en wordt in die optiek momenteel een jeugdraad opgezet. Het Albanese voorzitterschap van de Eusair heeft tijdens het jaarlijkse forum van 2022 in Tirana, dat in 2022 ook de Europese Jongerenhoofdstad is, de nadruk gelegd op veel activiteiten voor en door jongeren, zoals de wedstrijd “Eusair POPRI Youth 2022”.

De rol van maatschappelijke organisaties is in de loop der tijd toegenomen. De betrokkenheid van deze organisaties bij de MRS'en moet echter nog worden vergroot en meer in het algemeen moeten lokale belanghebbenden rond gemeenschappelijke doelstellingen worden gemobiliseerd. De totstandbrenging van een geïnstitutionaliseerde burgerdialoog binnen macroregio's zou in dit verband nuttig kunnen zijn. Ook kan worden onderzocht hoe de MRS'en gevolg kunnen geven aan de aanbevelingen van de Conferentie over de toekomst van Europa. Bovendien mag na afloop van het Europees Jaar van de jeugd de aandacht voor jongeren niet verslappen en moeten in elke MRS jeugdraden worden opgericht. Intensievere uitwisselingen tussen MRS'en en andere regionale samenwerkingsnetwerken kunnen bijdragen tot meer synergie.

Voorbeelden van projecten en processen

De wedstrijd “Eusair POPRI Youth”³⁷ is een door Slovenië geleid initiatief dat tot doel heeft de beste ondernemersideeën van jongeren uit de Adriatisch-Ionische regio te ontdekken. De wedstrijd, die in 2021 voor het eerst werd georganiseerd, trekt ongeveer 3 500 jongeren met ondernemingszin aan die hun creatieve en innovatieve ideeën aan een jury willen voorleggen — van het bedenken ervan tot een volledig uitgewerkte presentatie. De wedstrijd staat open voor middelbare scholieren van 14 tot 18 jaar en voor universiteitsstudenten van 18 tot 29 jaar.

6. BETERE GOVERNANCE EN GROTERE BESTUURLIJKE CAPACITEIT

MRS'en zijn een aantrekkelijke manier om samen te werken en nieuwe landen blijven belangstelling tonen om zich bij de strategieën aan te sluiten. Zo verwelkomde de Eusair op

³⁴ <https://eusalp-youth.eu/about-pitch-your-project-en/>

³⁵ <https://bledstrategicforum.org/young-bsf-2021/>

³⁶ <https://bsyp.eu/>

³⁷ <https://popri.si/en/>

2 april 2020 Noord-Macedonië en op 14 februari 2022 San Marino. Deze strategie telt nu tien landen waaronder slechts vier EU-lidstaten³⁸, waardoor zij vooral gericht is op uitbreiding.

In het herziene actieplan van de EUSBSR, dat op 15 februari 2021 werd gepubliceerd, wordt de strategie afgestemd op de groene en de digitale transitie, wordt een vereenvoudigd coördinatie- en beheerssysteem ingevoerd en wordt een strategiepunt voor het Oostzeegebied opgericht om capaciteitsopbouw en kennisdeling te coördineren en de communicatiecapaciteit te verbeteren.

De Russische oorlog in Oekraïne is op verschillende manieren van invloed op de MRS'en. Veel van degenen die betrokken zijn bij MRS-activiteiten ondersteunen nu vluchtelingen en zorgen voor de continuïteit van de Oekraïense staat. Het Oekraïense voorzitterschap van de EUSDR was tijdelijk niet in staat zijn taken uit te voeren en de resterende leden van het voorzitterschapstrio — Slowakije en Slovenië — hebben ermee ingestemd om tijdelijk zijn rol over te nemen.

In alle vier de MRS'en wordt het politieke niveau vertegenwoordigd door de ministers van Buitenlandse Zaken, en in sommige gevallen door de ministers of autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor EU-fondsen. Bij de MRS'en waarbij kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten betrokken zijn, zijn de nationale IPA-coördinatoren nauw betrokken en geven zij de politieke en strategische koers aan. In de EUSALP spelen regionale overheden een belangrijke rol in de politieke/strategische besprekingen op alle bestuursniveaus. De raad van bestuur van de Eusair telt twee nationale coördinatoren van elk land, één van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en één van het ministerie dat verantwoordelijk is voor EU-fondsen.

De rol van het roulerende voorzitterschap groeit in alle strategieën. Dit is in zowel EU-lidstaten als niet-EU-landen het geval, aangezien de drie MRS'en waarbij niet-EU-landen zijn betrokken (Donaugebied, Adriatisch-Ionische regio, Alpengebied), al een niet-EU-land als voorzitter hebben gehad of nog krijgen. In alle vier de MRS'en wordt nu gewerkt met een vaste roulerende volgorde van voorzitterschappen en een triosamenstelling van opeenvolgende voorzitterschappen (voorgaand/huidig/volgend). De rol ervan is toegenomen, met name door de oprichting van de “groep van vier voorzitterschapstrio's”, die regelmatig en altijd tijdens de jaarlijkse MRS-week bijeenkomt.

Om de uitwisseling van ervaringen en de overdracht van beste praktijken te bevorderen, hebben de MRS-voorzitterschappen, samen met de Commissie en met de steun van het Interact-programma³⁹, verder samenwerkingsnetwerken, opleidingen, methoden en instrumenten ontwikkeld om de MRS'en op te nemen in de financieringsprogramma's van de EU voor de periode 2021-2027. Met de steun van de Commissie heeft Interact het macroregionale concept verder gestimuleerd en de capaciteit van de uitvoerende organen versterkt. Voor MRS'en met een maritieme component is dialoog met de zeebekkenstrategieën van essentieel belang.

De jaarlijkse fora van de MRS'en zijn belangrijke beleidsbijeenkomsten met hoge politieke vertegenwoordigers. In 2021 werd het jaarlijkse forum van de EUSBSR bijvoorbeeld geopend door Commissievoorzitter Ursula von der Leyen, vier premiers en de secretaris-generaal van de OESO. Om de voordelen ervan ten volle te kunnen benutten, moeten de jaarlijkse fora echter worden gecombineerd met regelmatige ministeriële bijeenkomsten — op MRS- of thematisch niveau — en met regelmatige bijeenkomsten tussen parlementsleden

³⁸ De Eusair telt tien landen waaronder vier EU-lidstaten (Griekenland, Italië, Kroatië en Slovenië) en zes niet-EU-landen (Albanië, Bosnië en Herzegovina, Montenegro, Noord-Macedonië, San Marino en Servië).

³⁹ <https://www.interact-eu.net/>

op alle niveaus. Hoewel er op dit gebied al vooruitgang werd geboekt, moet, met het oog op continuïteit, bovendien worden gewaarborgd dat aan kwesties die door één MRS-voorzitterschap aan de orde worden gesteld, door het volgende voorzitterschap follow-up wordt gegeven.

De rol van de stuur- of actiegroepen op thematisch/prioritair/beleidsgebied, die de aanjagers van de dagelijkse uitvoering van de MRS-actieplannen zijn, is merkbaar toegenomen. Niettemin moet meer worden gedaan om deze belangrijke uitvoerders van de MRS'en te voorzien van duidelijke mandaten, doeltreffende besluitvormingscapaciteit en een duidelijke visie op de wijze waarop hun werkterreinen bijdragen aan de bredere beleidscontext. Daarnaast moet ook worden gezorgd voor een stabiele omgeving waarin zij toegang hebben tot de benodigde middelen, technische capaciteit en vaardigheden. Er moet een evenwicht worden gevonden tussen frequente, gerichte onlinevergaderingen voor coördinatie en informatie-uitwisseling en fysieke vergaderingen die op doeltreffende wijze rechtstreekse uitwisseling en gezamenlijke ontwikkeling van nieuwe ideeën mogelijk maken.

Ook is er voortgang gerapporteerd over de structuren voor technische ondersteuning die de uitvoering van de MRS'en bevorderen. Het in 2018 opgerichte Donau-strategiepunt (DSP) van de EUSDR is een succes en het belangrijkste element van het goed functionerende EUSDR-governancesysteem. Het Facility Point van de Eusair is van essentieel belang voor de werking van het Eusair-bestuur. Zowel in de EUSALP als in de EUSBSR worden in 2022 nieuwe structuren voor technische ondersteuning opgezet. Het zal van cruciaal belang zijn dat deze structuren voor technische ondersteuning, die binnenkort in alle MRS'en operationeel zullen zijn, over voldoende middelen beschikken om de werkzaamheden naar behoren uit te voeren en de continuïteit te waarborgen.

7. BETERE TOEGANG TOT FINANCIERING EN INTEGRATIE

De vier transnationale Interreg-programma's die betrekking hebben op de MRS'en hebben een positieve katalyserende rol gespeeld bij de ondersteuning van de strategieën en dat zal ook in de programmeringsperiode 2021-2027 het geval zijn, mede dankzij de bepalingen in de nieuwe Interreg-verordening⁴⁰. Deze Interreg-programma's beschikken echter noch over de middelen (zeer beperkte budgetten), noch over de thematische dekking om alle MRS-doelstellingen en -prioriteiten te kunnen aanpakken.

Tijdens de verslagperiode is het proces dat erop gericht is de nationale/regionale financieringsprogramma's van de EU voor 2021-2027 af te stemmen op de relevante MRS-prioriteiten (integratie) in alle vier de MRS'en geïntensiveerd. Sinds 2015 bestaat er voor het Europees Sociaal Fonds (ESF) binnen de EUSDR een netwerk voor beheersautoriteiten. In 2021 werden nieuwe netwerken opgezet voor de beheersautoriteiten van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO)/het Cohesiefonds (CF) en werden het instrument voor pretoetredingssteun (IPA)/het netwerk van programmeringsautoriteiten van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) opgezet. Op basis van het herziene actieplan van de EUSDR zijn vijf gebieden vastgesteld waarover in 2022 thematische workshops worden gehouden. Er zijn richtsnoeren opgesteld, met name door het Kroatische, het Slowaakse en het Oekraïense voorzitterschap, samen met het integratie-instrument van de EUSDR⁴¹ dat is opgezet door het Donau-strategiepunt.

⁴⁰ Artikel 15, lid 3, van Verordening (EU) 2021/1059: "Indien een Interreg B-programma een macroregionale strategie of een zeebekkenstrategie ondersteunt, draagt ten minste 80 % van de EFRO-bijdrage evenals, indien van toepassing, een gedeelte van de toewijzingen van de financieringsinstrumenten voor extern optreden van de Unie voor andere prioriteiten dan technische bijstand bij aan de doelstellingen van die strategie."

⁴¹ <https://danube-region.eu/projects-and-funding/embedding-2021-2027/>

In 2021 werden binnen de EUSALP drie netwerken voor financiële dialoog opgezet (over energietransitie en met name waterstof, duurzame mobiliteit en digitale technologie) om de koppeling tussen EUSALP-activiteiten en de beschikbare financiering te vergemakkelijken. De “Action Labs” van de Eusair-programma’s voor Europese territoriale samenwerking zijn met succes geïntegreerd. Zij moeten worden uitgebreid tot het algemene cohesiebeleid en de programma’s van IPA III. Het resultaat moet zijn dat er een netwerk van beheersautoriteiten en nationale IPA-coördinatoren wordt opgericht dat samenwerkt voor de definitie van termen of referenties, de voorbereiding van oproepen tot het indienen van voorstellen, informatie voor begunstigden en de ondersteuning van de uitvoering van gezamenlijke of parallelle projecten die bijdragen aan vooraf bepaalde Eusair-vlaggenschipinitiatieven. In de EUSBSR bestaan al netwerken van beheersautoriteiten voor het ESF, het EFRO, het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo) en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA). Zowel in de EUSALP als in de EUSBSR wordt een meer systemische aanpak van integratie verwacht zodra de nieuwe structuren voor technische ondersteuning volledig operationeel zijn.

Aangezien de MRS’en, net zoals de zeebekkenstrategieën, geen eigen middelen hebben, hangt de uitvoering ervan af van synergieën met andere instrumenten en de bundeling van financiering uit verschillende bronnen. Daarom is het succes van de MRS’en uiteindelijk gekoppeld aan hun vermogen om ervoor te zorgen dat EU-, nationale, regionale, en andere publieke en private fondsen worden afgestemd op de prioriteiten van de strategie en dat zij de MRS-activiteiten financieren/ondersteunen.

Voor de Eusair en de EUSDR is het een grote uitdaging om meerdere bronnen van EU-financiering te combineren (cohesiebeleidsfondsen, IPA III, NDICI en Ipar⁴² III), die allemaal andere regels, methoden, termijnen en structuren hanteren. De belangrijkste uitvoerders van de MRS’en moeten meer inspanningen leveren om deze verschillende werelden meer met elkaar te laten communiceren en moeten meer synergieën ontwikkelen voor de uitvoering van macroregionale acties en projecten.

Voor de toekomst is het van belang dat de politieke toezeggingen die tijdens ministeriële bijeenkomsten met betrekking tot integratie worden gedaan, in daden worden omgezet. Daarnaast zou het nuttig zijn om bedrijven en kmo’s te betrekken bij het in kaart brengen van gevallen en mogelijkheden (clusters, platformen voor slimme specialisatie enz.) voor de vier macroregio’s. Op het gebied van de blauwe economie zijn strategieën voor slimme specialisatie bijvoorbeeld een belangrijk instrument om innovatie tot stand te brengen in de richting van decarbonisatie en digitalisering. De uitwisseling van beste praktijken tussen en binnen MRS’en zou in dit verband kunnen helpen. De rol van de “groep van de vier voorzitterschapstrio’s” en Interact moet worden onderzocht om het proces vlotter te laten verlopen. In alle MRS’en moeten netwerken van programma- (beheers)autoriteiten worden opgezet. Deze netwerken spelen een belangrijke rol en moeten tijdens de periode 2021-2027 en daarna actief zijn en blijven.

Naar aanleiding van het verzoek van de Raad in zijn conclusies over het derde verslag betreffende de uitvoering van de macroregionale strategieën van de EU heeft de Commissie tijdens de MRS-week 2021 een reeks workshops georganiseerd over de rechtstreeks beheerde EU-programma’s. Daarnaast werden in alle directoraten-generaal van de Commissie MRS-contactpunten opgericht. Als gevolg van de dialoog binnen de Commissie worden verwijzingen naar MRS’en opgenomen in een aantal werkprogramma’s van de rechtstreeks beheerde programma’s en zijn sommige oproepen specifiek op MRS’en gericht. In het werkprogramma 2021-2024 voor het LIFE-programma wordt ertoe aangezet om met de

⁴² Instrument voor pretoedredingssteun voor plattelandontwikkeling (Ipar).

MRS'en te werken voor strategische geïntegreerde projecten op transnationale schaal en voor de gecoördineerde uitvoering van strategische natuurprojecten. In 2021 heeft het LIFE-deelprogramma "Mitigatie van en aanpassing aan de klimaatverandering" een eerste oproep tot het indienen van projecten gelanceerd die specifiek op de MRS'en is gericht. Twee werkprogramma's van Horizon Europa voor de periode 2021-2022 ("Verbreding van de deelname aan en versterking van de Europese Onderzoeksruimte" en "Levensmiddelen, bio-economie, natuurlijke hulpbronnen, landbouw en milieu") verwijzen naar de MRS'en en naar macroregionale thematische netwerken.

Om ervoor te zorgen dat er meer met de MRS'en wordt gewerkt, moeten de nationale en thematische coördinatoren van de MRS'en promotors van projecten (zoals macroregionale actoren) stimuleren om deel te nemen aan oproepen tot het indienen van projecten die worden gepubliceerd door de rechtstreeks beheerde EU-instrumenten, met inbegrip van nieuwe fondsen zoals de nieuwe rechtstreekse fondsen van het digitaal programma binnen de Connecting Europe Facility. Het instrument voor technische ondersteuning⁴³ kan MRS'en ondersteunen, voor zover deze betrekking hebben op het ontwikkelen en uitvoeren van hervormingen. De steun wordt op verzoek van een lidstaat verleend op allerlei beleidsterreinen, waaronder cohesie, de groene en de digitale transitie, en kan worden geleverd als een meerlanden- of multiregionaal project. Tot slot moeten de MRS'en ook bijdragen tot de uitvoering van EU-missies in Horizon Europa⁴⁴, met name die missies met een sterke regionale dimensie, zoals de EU-missie voor het herstel van onze oceanen en wateren.

8. TOEZICHT EN EVALUATIE — WERK IN UITVOERING

De MRS'en produceren een aanzienlijk aantal resultaten, variërend van effecten voor de interne capaciteit en coördinatie-/samenwerkingsprocessen tussen landen en regio's tot concrete transnationale projecten/activiteiten die worden uitgevoerd of gefaciliteerd. In de praktijk is het echter een uitdaging om deze resultaten te meten en er verslag van te doen.

Daarom lopen er in alle MRS'en initiatieven voor de ontwikkeling van toezichtssystemen. De algemene macroregionale territoriale monitoringtool die door het Espon (European Spatial Planning Observation Network) is ontwikkeld om ontwikkelingstrends en -patronen in alle vier de MRS'en te observeren, moet door al deze strategieën worden gebruikt wanneer zij de mogelijkheden beoordelen om hun doelstellingen en beleid te verbeteren of te heroriënteren. Daarnaast leveren de territoriale scenario's van Espon voor de macroregio's van het Donagebied en de Adriatisch-Ionische regio waardevolle input.

In 2021 is door en voor de EUSALP een monitoringmatrix ontwikkeld met streefdoelen en indicatoren. Het herziene actieplan van 2021 voor de EUSBSR bevat een monitoring- en evaluatiekader, dat de groep van nationale coördinatoren heeft goedgekeurd en op de website van de EUSBSR heeft gepubliceerd. In de EUSDR werd in 2022 een nieuw toezichtssysteem ingevoerd.

Hoewel er resultaten zijn geboekt op het gebied van toezicht en evaluatie, moeten de activiteiten dus worden opgevoerd. Dit is van cruciaal belang om betere en degelijkere gegevens te verkrijgen over de impact van de MRS'en, onder meer wat betreft de voor de

⁴³ [https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_n/#:~:text=The%20Technical%20Support%20Instrument%20\(TSI.co%2Dfinancing%20from%20Member%20States](https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_n/#:~:text=The%20Technical%20Support%20Instrument%20(TSI.co%2Dfinancing%20from%20Member%20States)

⁴⁴ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe_en

uitvoering van de strategieën vrijgemaakte middelen. Uitgebreide toezichtsmechanismen zouden ook nuttig zijn voor het behoud van politieke steun en zouden de belangrijkste uitvoerders helpen om meer inzicht te krijgen in de zwakke en sterke punten van elke strategie.

9. BETERE COMMUNICATIE OVER DE MACROREGIONALE STRATEGIEËN

In het algemeen waren de communicatieactiviteiten van de vier MRS'en gericht op boodschappen van solidariteit en samenwerking in tijden van oorlog en pandemie. In 2020 hebben de communicatie- en beleidsmedewerkers van de MRS'en, met de steun van Interact, een gemeenschappelijk narratief opgesteld. Dit was het resultaat van een debat over de missie, visie en kernboodschappen die de vier strategieën delen en is bedoeld om de bestaansreden van de MRS'en uit te leggen aan een breed publiek. Van het narratief werd een video⁴⁵ gemaakt waarin wordt uiteengezet voor welke uitdagingen Europa staat en hoe de MRS'en helpen om deze te overwinnen.

Alle strategieën hebben hun communicatiemiddelen aangepast en daarbij de nadruk gelegd op digitale formaten en sociale media. De EUSALP heeft een reeks YouTube-video's over solidariteit in het Alpengebied gemaakt. Het werk dat is verricht om de missie, visie en kernboodschappen uit te dragen met specifieke financiële middelen voor elke strategie, heeft zijn vruchten afgeworpen, met merkbare resultaten op het gebied van communicatieactiviteiten. Met de hulp van een specifiek doelpubliek werden de kernboodschappen geformuleerd en vervolgens werden deze omgezet in concrete digitale campagnes.

De MRS-week, die gewoonlijk aan het begin van elk jaar in Brussel wordt georganiseerd, is uitgegroeid tot het grootste evenement waarbij belanghebbenden uit de MRS'en op alle niveaus in contact worden gebracht met vertegenwoordigers van de Europese instellingen, onderzoekers en academici, maatschappelijke organisaties en burgers. De MRS-week van 2021 omvatte sessies over steun voor het herstel na COVID-19, het integratieproces en de EU-financieringsprogramma's onder direct beheer van de Europese Commissie. In 2022 lag de nadruk van de MRS-week op jongeren, de Europese Green Deal en sociale verandering. Bij de opening ervan is blijk gegeven van solidariteit met Oekraïne.

De "Mediterranean Coast and Macro-Regional Strategies Week"⁴⁶, een door Slovenië geleid initiatief waarbij de belangrijkste uitvoerders van de vier MRS'en bijeenkomen, is intussen uitgegroeid tot een succesvol instrument om zowel de nationale media als het bredere publiek te bereiken.

Vooruitblikkend moeten de werkzaamheden om de MRS'en aan belanghebbenden en het grote publiek bekend te maken, worden voortgezet en uitgebreid binnen en tussen de MRS'en, met name door gericht te communiceren, synergieën te benutten en de coördinatie en harmonisatie te verbeteren.

10. VOLGENDE STAPPEN EN CONCLUSIES

De bijdrage van de MRS'en aan de groene, de digitale en de sociale transitie is belangrijk. Alle MRS'en proberen de doelstellingen op deze gebieden sneller te bereiken, en als hun vermogen om resultaten te boeken wordt versterkt, zullen de MRS'en politiek relevanter

⁴⁵ [\(193\) EU Macro Regional Strategies, cooperation solutions in time of transition — YouTube](#)

⁴⁶ <https://www.adriatic-ionian.eu/2022/06/10/save-the-date-for-the-mediterranean-coast-and-macro-regional-strategies-week-2022/>

worden. Activiteiten die de huidige uitdagingen zoals de oorlog in Oekraïne, de klimaatcrisis en het herstel na de pandemie helpen aanpakken, versterken de relevantie van de strategieën nog meer.

De MRS'en moeten echter ook meer inspanningen leveren om nieuwe activiteiten te ondersteunen op gebieden waar macroregionale samenwerking een meerwaarde betekent, en daarbij ook onderzoeken of synergieën met zeebekkenstrategieën mogelijk zijn, alsook op gebieden waarop zij oplossingen kunnen bieden die moeilijk te realiseren zijn in een meer geformaliseerde context, zoals op het gebied van energie. De oorlog in Oekraïne heeft energiezekerheid bovenaan de politieke agenda van de Europese Unie geplaatst, met name met het REPowerEU-plan⁴⁷. Dit plan heeft tot doel de invoer van gas te diversifiëren en de energie-efficiëntie en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen op te voeren om tegen 2030 onafhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen uit Rusland. In het werkdocument van de diensten van de Commissie over REPowerEU⁴⁸ wordt specifiek verwezen naar de rol van de MRS'en als samenwerkingskaders om investeringen in waterstofinfrastructuur te stimuleren in een grensoverschrijdende, interregionale en transnationale context. Dat zijn gebieden waarop de MRS'en de komende jaren hun aandacht zullen moeten richten.

Het feit dat Oekraïne in 2021 het voorzitterschap van de EUSDR heeft overgenomen, leidt tot nieuwe activiteiten en draagt bij tot de verdieping van de samenwerking in het Donaugebied. In het kader van het uitbreidingsproces zijn de MRS'en heel geschikt om te helpen bij de vaststelling van EU-wetgeving en tegelijkertijd de bestuurlijke capaciteit op te bouwen voor diverse EU-beleidsterreinen, waaronder het cohesiebeleid en het beginsel van gedeeld beheer. In de Westelijke Balkan nam Bosnië en Herzegovina in 2022 het voorzitterschap van de Eusair over. Een taak voor de EUSDR is het ondersteunen van de ambities voor EU-lidmaatschap van Oekraïne en Moldavië.

Kortom, MRS'en zijn krachtige instrumenten om economische, sociale en territoriale ontwikkeling te ondersteunen, macroregionale identiteit en ambities te versterken en vertrouwen op te bouwen tussen buurlanden. De strategieën zijn flexibele instrumenten om in te spelen op nieuwe en opkomende uitdagingen. De MRS'en kunnen ook belangrijke EU-initiatieven afstemmen op de realiteit en de specifieke kenmerken van een functioneel gebied en de Europese Unie dichterbij de burgers en de jongeren brengen. De inspanningen om de prioriteiten van de MRS'en te integreren in de desbetreffende financieringsprogramma's van de EU voor de periode 2021-2027, maken goede vorderingen en vertonen bemoedigende eerste resultaten. Het waarborgen van de uitvoering van deze prioriteiten zal echter tot 2027 voortdurende aandacht vereisen.

⁴⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/IP_22_3131

⁴⁸ SWD(2022) 230 final van 18.5.2022.